

Natuurtoets Theehuis Schellingwouderbreek

 Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening
Planteam Groen, Ecologie, Stedelijke
Recreatie en Water

Juli 2009

Inhoud

1. Samenvatting	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied	8
5. Het plan	11
6. Consequenties natuurwetgeving	12
Bijlage I: Beschermde Soortenlijst.....	13

1. Samenvatting

Het stadsdeel Noord heeft de wens om aan de Schellingwouderbreek een theehuis met een speeltuintje voor kinderen te realiseren. Tevens moet er een weg komen naar het theehuis voor het leveren van de bevoorrading. Voor het theehuis komen zeven mogelijk locaties in aanmerking. Deze natuurtoets is uitgevoerd om de consequenties van de natuurwetgeving voor het voorgenomen plan aan te geven.

Er kan geconcludeerd worden dat in het gebied alleen soorten voorkomen waarvoor een vrijstelling geldt. Er hoeft dus geen ontheffing te worden aangevraagd. Er zijn wel mitigerende maatregelen nodig om overtreding met betrekking tot broedvogels te voorkomen en negatieve effecten op aanwezige soorten te beperken. Indien de in de toets genoemde werkwijze wordt gehanteerd, ontstaan er geen conflicten met de Flora- en faunawet.

2. Inleiding

Deze natuurtoets is gemaakt ten behoeve van het oprichten van een theehuisje met speelplaats en aanvoerroute aan de Schellingwouderbreek. Uit onderzoek is gebleken dat buurtbewoners rond de Volendammerweg behoefte hebben aan een ontmoetingsplek. Daarnaast kan een theehuis ook een toeristische functie vervullen en het groen een impuls geven. Er zijn zeven locaties rond de Schellingwouderbreek die in aanmerking komen. Vijf locaties liggen aan de kant van de Volendammerweg, twee aan de zuidkant van de Schellingwouderbreek, tegen de Zuiderzeeweg.

Werkwijze

In deze toets wordt eerst het wettelijk kader behandeld, daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen, dan wel verwacht worden. In dit hoofdstuk worden de verschillende locaties besproken. Daarna volgt een beschrijving van de effecten van het plan en tot slot de consequenties ten aanzien van de natuurwetgeving.

Voor de soortenlijst is gebruik gemaakt van gegevens uit de Ecologische Atlas Amsterdam. In maart 2008 is een veldbezoek uitgevoerd door stadsecoloog Martin Melchers.

Ligging van het plangebied

De Schellingwouderbreek is gelegen in stadsdeel Noord, tussen de Volendammerweg en de Zuiderzeeweg.

3. Kaders

Wettelijk kader

Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000

Vogelrichtlijngebieden of Speciale Beschermingszones zoals bedoeld in de Europese Vogelrichtlijn (nu geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998) en Habitatrichtlijngebieden liggen niet in de nabijheid van het plangebied. Deze gebieden maken deel uit van de Europese ecologische hoofdstructuur (Natura 2000). De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden zijn IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske, en Markermeer en IJmeer.

Soortbescherming

In april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht geworden. In februari 2005 heeft er door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur een aanpassing plaatsgevonden. Uit de Flora- en faunawet kunnen we de voor dit advies relevante artikelen als volgt samenvatten:

Artikel 2 behandelt de algemene, voor iedereen geldende zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Lid 2 stelt dat handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat men de nadelige gevolgen voor de natuur kan weten of vermoeden, voorkomen moeten worden. Voor zover die gevolgen niet voorkomen kunnen worden moeten de effecten van die handelingen worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikelen 8 tot en met 13 zijn verbodsbepalingen waarin de mogelijk nadelige handelingen worden genoemd. Het betreft zowel evident nadelige handelingen, zoals doden of vernielen van nesten, als indirect nadelige handelingen, zoals aantasting van de leefomstandigheden, verstoring of verontrusting.

Par. 1	<i>Bepalingen betreffende planten op hun groeiplaats</i>
art. 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Par. 2	<i>Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving</i>
art. 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
art. 10	Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
art. 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
art. 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
art. 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren (...) behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren (...) of onder zich te hebben.

Artikel 75 gaat over de mogelijkheden van vrijstelling of ontheffing. Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

Voor een ontheffingaanvraag voor de soorten uit tabel 3 en voor vogels is een uitgebreide toets nodig. Deze bevat de volgende drie criteria:

1. er is geen andere bevredigende oplossing;
2. er is een dwingende reden van groot openbaar belang
3. doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd.

Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

De AMvB onderscheidt drie beschermingsregimes en niet beschermde soorten. Voor vogels geldt een apart regiem. Globaal is de betekenis als volgt:

Tabel 1	Algemene soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 2	Overige soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen, mits er voor de uitgevoerde activiteiten een gedragscode is afgesproken met het Ministerie van LNV
Tabel 3	Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/Bijlage 1 AMvB	Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode.
	Vogels	Voor vogels moet, indien er nog geen gedragscode is afgesproken, ontheffing worden aangevraagd. Als de werkzaamheden echter buiten het broedseizoen plaatsvinden is er geen ontheffing nodig, dit geldt echter niet voor soorten met 'vaste rust- of verblijfplaatsen'.
	Niet beschermde soorten	Voor alle soorten geldt de zorgplicht

Bestendig beheer en onderhoud wil zeggen, dat de activiteiten bestaan uit de **voortzetting** van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie.

Beleidskader

Ecologische Hoofdstructuur: Rijks en Provinciaal beleid

De (P)EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. De Provincie heeft de EHS-opgave verder uitgewerkt. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de (P)EHS dient volgens in de Nota Ruimte vastgelegde regels gecompenseerd te worden. Kleine gebieden bij Zunderdorp, Ransdorp en Durgerdam vallen onder de EHS.

Hoofdgroenstructuur: gemeentelijk beleid

In het structuurplan van de gemeente Amsterdam worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Deze groengebieden samen noemen we de Hoofdgroenstructuur. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie worden voorgelegd. De Schellingwouderbreek ligt in de Hoofdgroenstructuur, dichtbij het Vliegenbos.

Groenstructuur van stadsdeel Amsterdam-Noord

Stadsdeel Amsterdam-Noord heeft vastgelegd in "Groen op de kaart" welk wensbeeld zij voor ogen heeft. De Schellingwouderbreek is in "Groen op de Kaart" opgenomen in de gewenste groenstructuur als onderdeel van de Schellingwouderscheg.

Natuureffectrapportage stadsdeel Amsterdam-Noord

Volgens dit rapport moet ingezet worden op een natuurvriendelijk oever als verbinding tussen de Schellingwouderbreek en de binnenkant van de ringweg. Dit zal de natuurwaarde van de Schellingwouderscheg versterken.

Ontwikkelingsplan natuur in de stad Amsterdam-Noord

De Schellingwouderbreek is onderdeel van de Ecologische Structuur van Amsterdam-Noord. Het gebied heeft een verbindingsfunctie tussen Schellingwoude en Waterland voor water- en oevergebonden organismen. Het water en de oevers met riet en ruigtevegetaties vormen rust-, broed- en foerageergebied voor water- en moerasvogels. Het water en de oevers in het gebied zijn verder van belang als leefgebied voor amfibieën als de groene kikker. In het rapport staat dat het gewenst is om een ecologische programma van eisen op te stellen bij bouwplannen Zuiderzeeweg.

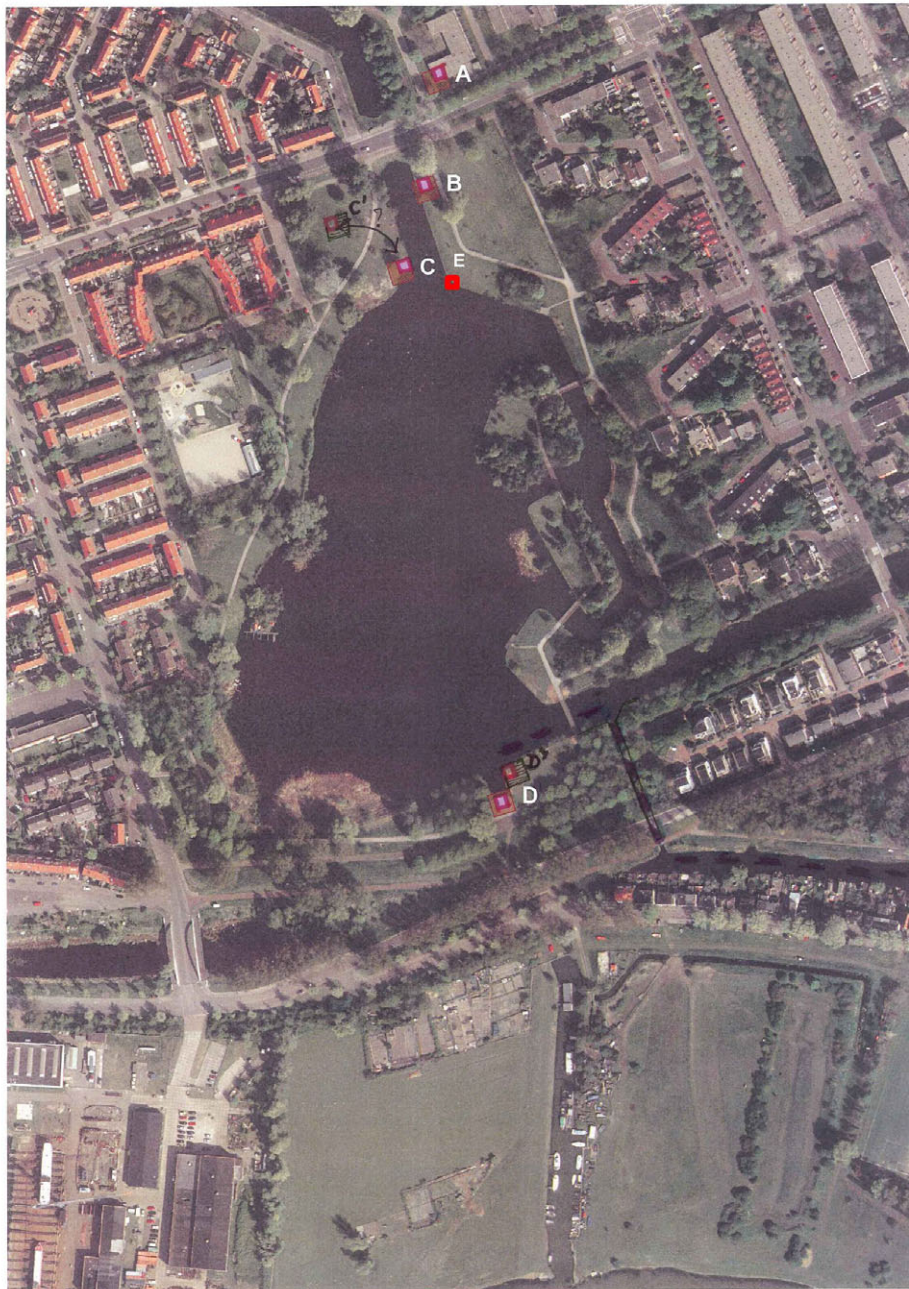
Soorten van de Rode lijsten

Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

4. Beschrijving van het gebied

Het stadsdeel heeft zeven locaties bij de Schellingwoudebreek aangegeven voor de vestiging van het theehuisje met speeltuintje:

- A: langs het Koedijkpad, ten noorden van de Volendammerweg
- B: Aan de oostkant van de Ringsloot
- C: Aan de westkant van de ringsloot, in de bocht met de Schellingwoudebreek
- C': Op het veldje aan de westkant van de ringsloot
- D: Aan de zuidoostkant van de Schellingwoudebreek
- D': Aan de zuidoostkant van de Schellingwoudebreek
- E: Aan de oostkant van de ringsloot, in de bocht met de Schellingwoudebreek

Wat betreft de natuurwaarden kan geconcludeerd worden dat de locaties D en D' te dicht bij waardevolle stukken natuur in de oeverzone van de Schellingwouderbreek liggen. Bovendien is het uitzicht hier op flats en valt de zon in de rug. De locaties D en D' zijn daarom niet geschikt als plek voor een theehuisje. Op de overige vijf locaties is momenteel nauwelijks natuur aanwezig, zodat het realiseren van een theehuisje weinig natuurschade aanricht. De vijf locaties zullen daarom worden beoordeeld en afgewogen worden ten opzichte van elkaar wat betreft bereikbaarheid, zon en uitzicht. Bij locatie A ligt er een weg tussen de Schellingwouderbreek en het te realiseren theehuis, wat de plek minder aantrekkelijk maakt. Locatie B heeft, vergeleken met locaties C, C' en E, een minder fraai uitzicht maar is wel gunstig gelegen wat betreft de zon.

Locaties C en C' hebben een prachtig uitzicht dat de illusie wekt dat je in een groot natuurgebied thee aan het drinken bent. Locatie E is wat betreft zon zeer gunstig gelegen op het zuidwesten, en is in combinatie met het uitzicht de meest geschikte plek. De locaties C en C' zijn nu voerplaatsen voor ganzen, meeuwen en wilde eenden. De grasmat is hierdoor vernield. De oever op de deze plaats is op enkele plekken afgeslagen en slecht verdedigd. Wat betreft de natuurwaarden is het mogelijk dat een wilde eend of waterhoen in een klein ruig begroeid gebied tot broeden overgaat.

Uitzicht vanaf locatie C en C'

Aanbevelingen

Bij het plaatsen van het theehuis zijn de locaties B, C, C' en E geschikt. De locaties bestaan nu uit slecht gazon en de natuur loopt hier geen schade op. De locaties liggen alle vier dicht bij de ontsluitingsweg voor bevoorrading en deze kan over een korte afstand worden uitgevoerd. Het uitzicht is er het fraaist op locatie C maar in combinatie met de ligging ten opzichte van de zon is locatie E het gunstigst, dat op het zuidwesten gelegen is. De afgeslagen oever bij C kan opnieuw ingericht worden met breukstenen. Deze oever heeft met golfslag te maken en breukstenen dempen deze golfslag. Een dergelijke oever is ook een verbetering voor soorten die, zowel onder als boven water, de oeverzone als leefgebied hebben. Dat zijn in de betere oeverdelen rondom de Schellingwouderbreek bijvoorbeeld de groene kikker, de veldmuis, de bosmuis en de bosspitsmuis. Onder water zou, indien de oever als een terrasoever wordt aangelegd, de kleine modderkruiper hiervan kunnen profiteren. Deze soort komt lokaal in dit peilvak voor. Bij de uitvoering van de werkzaamheden met breukstenen zoals bovenstaan beschreven, zijn geen conflicten met de Flora- en faunawet te verwachten. Voor een soortenlijst, zie bijlage 1.

5. Het plan

Effecten van de uitvoering van het plan op de aanwezige flora en fauna

Er is weinig natuur aanwezig op de locaties A, B, C, C' en E. De uitvoering van het plan zal dus weinig effect hebben op de flora en fauna bij een keuze voor één van deze locaties.

Het kan zijn dat een vogel tot broeden overgaat in het gebied. In hoofdstuk 6 staat beschreven welke maatregelen getroffen dienen te worden m.b.t. het broedseizoen.

Effecten door de werkzaamheden

Door de werkzaamheden vindt er tijdelijke verontrusting plaats. Door bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode en de winterrustplaatsen, en de mitigerende maatregelen goed uit te voeren kan de schade aan de natuur worden beperkt. In hoofdstuk 6 staan deze mitigerende maatregelen beschreven.

6. Consequenties natuurwetgeving

Gebiedsbescherming

Het Plangebied bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones, externe werking van het plan op deze gebieden is niet aannemelijk.

Het plangebied ligt in de Hoofdgroenstructuur van de Gemeente Amsterdam. Het plangebied ligt niet in de (P)EHS.

Soortbescherming, ontheffing Flora- en faunawet

Uit onderzoeksgegevens is bekend dat in het gebied geen zwaar beschermde soorten voorkomen. De aanwezige soorten in het gebied zijn beschermd maar bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt echter een vrijstelling. Voor de broedvogels geldt dat er geen soorten zijn waarvan het nest een vaste verblijfplaats is in de zin van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Omdat alle broedvogels in het broedseizoen echter beschermd zijn, moet bij de werkzaamheden wel rekening gehouden worden met het broedseizoen, dat loopt van 1 februari tot half augustus, afhankelijk van soort en weer. Ontheffing voor broedende vogels wordt meestal niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Vanuit de zorgplicht die de Flora- en faunawet oplegt, moeten de negatieve gevolgen van de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk worden verzacht d.m.v. mitigerende maatregelen.

Mitigerende maatregelen

De volgende mitigerende maatregelen dienen genomen te worden:

- Het eventueel kappen van bomen en struweel dient bij voorkeur te gebeuren buiten het broedseizoen, dat loopt van 1 februari tot en met half augustus, afhankelijk van soort en weeromstandigheden. De broedtijd is indicatief. Geadviseerd wordt om het terrein voor het aanvangen van de werkzaamheden te laten inspecteren door een deskundige.
- Afhankelijk van de soort, dient er afstand tussen de werkzaamheden en broedende vogels gehouden te worden. De hier te verwachten watervogels zijn niet heel gevoelig voor storing. Aangeraden wordt om een afstand van vijf meter te hanteren.

Andere beleidskaders

Er komen geen Rode lijstsoorten in het plangebied voor.

Bijlage I: Beschermde soortenlijst

	Wetenschappelijke naam	Ffwet
Zoogdieren		
bosmuis	Apodemus sylvaticus	F1
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus	F1
veldmuis	Microtus arvalis	F1
Vogels		
brandgans	Branta leucopsis	V
meeuw		V
waterhoen	Gallinula chloropus	V
wilde eend	Anas platyrhynchos	V
Amfibieën		
Groene-kikker-complex	Rana esculenta (synklepton)	F1
Vissen		
Kleine modderkruiper	Cobis Taenin	F2 H II

FF betekent soortenbescherming: F= Flora= en faunawet, met tabel AMvB (1= licht beschermd, 2= zwaar beschermd, 3= strikt beschermd)

V= vogel (zie de tweede tabel onder hoofdstuk 3)

H II: de soort wordt genoemd in de Habitatrichtlijn, bijlage II.